

TARTU MAARJAMÕISA LASTEAIJA

ÕPPEKAVA

**"IGA PÄEV LAPSE ELUS PEAB ALGAMA RÕÕMUGA JA LÕPPEMA
RAHUGA"
A. LEVI**

SISUKORD

1.LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA

1.1. Üldinfo	3
--------------------	---

2. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID JA PÕHIMÕTTED

2.1. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid	4
2.2. Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted	5

3. ÕPIKÄSITLUS JA METOODIKA PÕHIMÕTTED

3.1.Õpikäsitlus	5
3.2. Metoodika põhimõtted	5

4. RÜHMADE ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS

4.1. Lasteaia õppeaasta	6
4.2.Lasteaia päevakava koostamise põhimõtted	6
4.3. Rühma aasta tegevuskava	6
4.4. Rühma nädala tegevuskava	7
4.5. Õppe- ja kasvatustegevuse päevik	7
4.6. Õppekäikude korraldamine	7
4.7. Liitühma töö põhimõtted ja korraldus	7

5. LASTEAIA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE SISU

5.1. Üldoskused	8
-----------------------	---

5.1.1. Mänguoskused

5.1.2. Tunnetus- ja õpioskused

5.1.3.Sotsiaalsed oskused

5.1.4. Enesekohased oskused

5.2. Valdkondade sisu

5.2.1. Valdkond “Mina ja keskkond”	9
--	---

5.2.2. Valdkond “Keel ja kõne”	9
--------------------------------------	---

5.2.3.Valdkond “Eesti keel kui teine keel”	10
--	----

5.2.4. Valdkond “Matemaatika”	11
-------------------------------------	----

5.2.5. Valdkond “Kunst”	11
-------------------------------	----

5.2.6. Valdkond “Muusika”	12
---------------------------------	----

5.2.7.Valdkond “Liikumine”	13
----------------------------------	----

6. LASTE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL VANUSETI

6.1. Lapse arengu eeldatavad tulemused 2 aastaselt	13
--	----

6.2. Lapse arengu eeldatavad tulemused 3 aastaselt	16
--	----

6.3. Lapse arengu eeldatavad tulemused 4 aastaselt.....	18
---	----

6.4. Lapse arengu eeldatavad tulemused 5 aastaselt	21
--	----

6.5. Lapse arengu eeldatavad tulemused 6 aastaselt	24
--	----

6.6. Lapse arengu eeldatavad tulemused 7 aastaselt.....	27
---	----

7. LAPSE ARENGU ANALÜÜSIMISE JA HINDAMISE PÕHIMÕTTED NING KORRALDUS

7.1. Lapse arengu analüüsimise ja hindamise põhimõtted	30
7.2. Lapse arengumapp	31
7.3. Koolivalmistuskaardi koostamise põhimõtted	31

8. ERIVAJADUSEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

8.1. Erivajadusega laps toetamise põhimõtted	32
8.2. Andeka lapse toetamise põhimõtted	34
8.3. Erineva keelelise ja kultuurilise taustaga lapse toetamise põhimõtted	34

9. LASTEVANEMATEGA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

9.1. Lastevanematega koostöö põhimõtted	34
9.2. Lastevanematega arenguveestluse läbiviimise põhimõtted	35

10. ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

35

1. LASTEAIA LIIK JA ERIPÄRA

1.1. Üldinfo

Aadress: Tartu 50406, Puusepa 10

Omandivorm: Tartu linna munitsipalaalustus

Rühmade arv: 15 (sõime-, aia-, liit- ja meelepuudega rühmad)

1.2. Lasteaia eripära

1.2.1. Õue ala puude rohkus ning pargi lähedus võimaldab läbi viia mitmekülseid arendavaid tegevusi looduses (õpperada, õues õpe, avastusõpe).

1.2.2. Meelepuudega lastega lisaks rühmaõpetajatele töötavad: tervishoiutöötaja, kes vajadusel viib läbi vastavaid protseduure; eripedagoog (tüfopedagoog), kes arendab nägemisfunktsioone mängude ja tegevustega ning teostab vajadusel kõneravi; liikumisõpetaja, kelle hooleks on lapse füüsiline arendamine; muusikaõpetaja, kes arendab lastes rütmitunnetust ning muusikalist kuulmist.

1.2.3. Lasteaiale on loodud omane sümboolika.

1.2.4. Kirjutatud muinasjutuline loodushoidu ja headust väärtustatav lasteaia tekkelugu.

1.2.5. Lasteaias on välja kujunenud oma kindlad traditsioonid ja üritused.

Traditsiooniliselt toimuvad:

- spordipäevad (vastlad; isadega sportimine, ülelinnalistest spordipäevadest osavõtt) ning mini–olümpiamängud;
- lasteaias käivad külalisesinejad (nukuteater, teater, tsirkus või muusikakooli õpilased jt.);
- lasteaias tähistatakse aastapäeva ja Eesti Vabariigi sünnipäev;
- mängupäev (iga kuu viimane reede);
- Emajõe kooli lõpetajate mängupäev lasteaias;
- Veeriku Kooli külastamine;
- lasteaia lõpetajate ekskursioon (piknikuga või piduliku lõunaga);
- puu istutamine;
- lasteaia lõpetajate ööbimine lasteaias

1.2.6. Iga rühma õpetajad on vastutavad üks kord õppeaastas läbiviidava ürituse eest.

1.2.7. Õppetegevuse väliselt on organiseeritud soovijaile huviringid.

1.2.8. Õppe- ja kasvatusprotsess toimub eesti keeles.

2. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID JA PÕHIMÕTTED

Õppe- ja kasvatusgevuse üldeesmärk on lapse mitmekülgne ja järjepidev areng kodu ja lasteasutuse koostöös.

2.1 Õppe- ja kasvatusgevuse eesmärgid:

Üldeesmärgist lähtuvalt on õppe- ja kasvatusgevuse eesmärgid:

- 1) lapsel on kujunenud terviklik positiivne minapilt;

- 2) lapsel on kujunenud ümbritseva keskkonna mõistmine ja looduse hoid;
- 3) lapsel on kujunenud eetiline käitumine ja algatusvõime;
- 4) laps on kehaliselt aktiivne ja tal on kujunenud arusaam tervise hoidmise tähtsusest;
- 5) lapsel on kujunenud mängu-, õpi-, sotsiaalsed- ja enesekohased oskused ning esmased tööharjumused.

2.2 Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted:

- 1) lapse individuaalsuse ja tema arengupotentsiaali arvestamine;
- 2) lapse tervise hoidmine ja edendamine ning liikumisvajaduse rahuldamine;
- 3) lapse loovuse toetamine;
- 4) mängu kaudu õppimine;
- 5) humaansete ja demokraatlike suhete väärtustamine;
- 6) lapse arengut ja sotsialiseerumist soodustava keskkonna loomine;
- 7) lapsele turvatunde, eduelamuste tagamine;
- 8) üldõpetusliku tööviisi rakendamine;
- 9) kodu ja lasteasutuse koostöö;
- 10) eesti kultuuritraditsioonide väärtustamine ning teiste kultuuride eripäraga arvestamine.

3. ÕPIKÄSITLUS JA MEETODIKA PÕHIMÕTTED

3.1 Õpikäsitlus

- 3.1.1. õppimine on elukestev protsess, mis toimub lapsel läbi mängu, suhtlemise, ning matkimise, vaatlemise, mõtestamise, uurimise, katsetamise, harjutamise jms. kaudu pedagoog jälgib ja tunnustab iga lapse edusamme;
- 3.1.2. laps on õppe- ja kasvatustegevuses aktiivne osaleja ning tunneb tegutsemisest rõõmu;
- last kaasatakse tegevuste kavandamisse, suunatakse tegema valikuid ning tehtut analüüsima

3.2. Metoodika põhimõtted

- 3.2.1 Järgime ja kasutame **J. Käisi** põhimõtteid:
 - 3.2.1.1. lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale;
 - 3.2.1.2. iga teema käsitus, pikkus ja laad sõltub selle sisust;
 - 3.2.1.3. valida koduloo teemad kodukoha elust, loodusest, kooskõlas aastaegade vaheldusega, nende teemadega siduda lugemispalad, arvutusülesanded, kujutavate tegevuste teemad, laulud, mängud;
 - 3.2.1.4. õppe- ja kasvatustegevuse seovad tervikuks lapse elu ja ümbritsevat keskkonda käsitlevad teemad
- 3.2.2. Järgime ka **R. Steineri** õpetuse põhimõtteid:
 - 3.2.2. 1. tähtsustame lapse individuaalsust;
 - 3.2.2.2. füüsilist arendamist;
 - 3.2.2. 3. peame tähtsaks lapse loomulikku vajadust täiskasvanuid matkida;
 - 3.2.2.4. korrata tegevusi kuna need aitavad lapsel leida rütmi, traditsioonid ja kindlad kombid on laste arenguks vajalikud;

- 3.2.3. Väärtustame **Hea Alguse** metoodika põhimõtteid
 - 3.2.3.1. lähtuda õppe- ja kasvatustegevustes lapsest;
 - 3.2.3.2. võimaldada lapsele keskkond, mis pakub valikuvõimalusi;
 - 3.2.3.3. pakkuda lapsele valikuvõimalusi;
 - 3.2.3.4. kaasata õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisse lapsi ja lapsevanemaid
- 3.2.4. Kasutame **John Dewey ja Jerome Bruneri seisukohti** (avastusõppe läbiviimisel)
 - 3.2.4.1. avastusõpe on uurimise kaudu õppimine ning lapsed on loomu poolest uurijad ja avastajad;
 - 3.2.4.2. lapsed õpivad kasutama oma meeli tööriistadena, mille abil vaadelda ja kirjeldada ümbritsevat maailma;
 - 3.2.4.3. lapsed arendavad ja praktiseerivad vaatlus-, klassifitseerimis-, suhtlemis- ja rakendamisoskusi;
 - 3.2.4.4. aitab omandada lastel sotsiaalseid oskusi (meeskonnatöö, suhtlemine ja kokkulepetele jõudmine);
 - 3.2.4.5. toetab õpetajat lapsest lähtuva õpetamise mõistmisel ja rakendamisel käsiraamatu ja vajalike materjalidega tegevuse läbiviimiseks;
 - 3.2.4.6. teemad on süsteemsed, toetudes eelnevatele teadmistele.

4. RÜHMADE ÕPPE- JA KASVATUSKORRALDUS

4.1. Lasteaia õppeaasta.

- 4.1.1. Lasteaia õppeaasta algab 01. september ja kestab 31.augustini.
- 4.1.2. Aktiivne õppeperiood toimub 1. septembrist kuni 31. maini. Suvekuudel (juuni, juuli, august) toimub õpitu kordamine ja kinnistamine ning põhirõhk on mängulistel õuetegevustel.

4.2. Lasteaia päevakava koostamise põhimõtted.

- 4.2.1. Rühmade tegevus- ja päevakavad korrigeeritakse vastavalt laste vanusele iga õppeaasta alguses tervishoiutöötaja ja õppealajuhataja poolt.
- 4.2.2. Rühmade tegevus- ja päevakavad kinnitatakse lasteaia direktori käskkirjaga õppeaasta algul.
- 4.2.3. Päevakava koostamisel lähtutakse koolieelse lasteasutuse seadusest, koolieelse lasteasutuse riiklikust õppekavast, koolieelse lasteasutuse tervisekaitse-, tervise edendamise, toitlustamise nõuetest, lastekaitse seadusest, Tartu Maarjamõisa Lasteaia hoolekogu ja pedagoogilise nõukogu otsustest ning lasteaia lahtioleku ajast.
- 4.2.4. Päevakavas on aega kõigiks lapse arenguks vajalikuks tegevusteks (löimitud õppetegevuseks, mänguks, avastusteks, õues viibimiseks, loominguks, liikumiseks, teadmiste omandamiseks, individuaal- ja korrektsioonitööks, info jagamiseks lastevanematele jne.).
- 4.2.5. Päevakava koostamisel arvestatakse laste individuaalsete vajadustega. Päevakavas võimaldatakse väikelastele (kuni kolme aasta vanuseni) vähemalt üks kord päevane une aeg või alates 3 aastast üks tund puhkeaega valikuvõimalustega une või muu vaikne tegevus.

4.3. Õppe – ja kasvatustegevuse korraldus.

4.3.1. Rühma aasta tegevuskava.

- 4.3.1.1. Rühma meeskond koostab iga õppeaastaks rühma aasta tegevuskava, mis kooskõlastatakse õppealajuhatajaga.
- 4.3.1.2. Rühma aasta tegevuskava tutvustatakse sügisel lastevanematele rühma lastevanemate koosolekul.
- 4.3.1.3. Rühma tegevuskavas võivad õpetajad muuta teemasid, tegevusi, üritusi jne.
- 4.3.1.4. Õpetaja lähtub ürituste (õppekäigud, ekskursioon, jne) organiseerimisel lastele käsitlemisele tulevatest teemadest ja lastevanemate soovidest.
- 4.3.1.5. Rühma õpperaha planeeritakse vastavalt vajadusele õppe- ja mänguvahendite muretsemise õppeaasta jooksul.
- 4.3.1.6. Mängupäev on iga kuu viimane reede.

4.3.2. Rühma nädala tegevuskava

- 4.3.2.1. Õpetajad koostavad nädalakavad kuude lõikes ning esitavad õppealajuhatajale kooskõlastamiseks.
- 4.3.2.2. Rühma nädala tegevuskava on nähtav iga rühma infostendil.
- 4.3.2.3. Liikumis- ja muusikaõpetajad teevad nädalakavad iga kuu 18-ndaks ning edestavad selle rühma õpetajatele.

4.3.3. Õppe- ja kasvatustegevuse päevik

- 4.3.3.1. Päevik on dokument ning seda säilitatakse viis aastat.
- 4.3.3.2. Iga rühma õppe- ja kasvatustöö päeviku täitmine lõpetatakse 31.august, kus on sissekanne: päevik lõpetatud ja kasutusele võetud 1. septembril uus päevik, õpetajate allkirjad.
- 4.3.3.3. Iga rühma õppe- ja kasvatustegevuse päeviku kinnitab lasteasutuse direktor allkirjaga päeviku viimasel leheküljel enne õppeaasta algust.
- 4.3.3.4. Igal rühmal on oma päevik.
- 4.3.3.5. Õppe- ja kasvatustegevuse päevik on lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse dokument, milles määratletakse andmed rühma laste (lapse nimi, sünniaeg ja elukoht;) ja nende vanemate (vanemate nimed ja kontaktandmed) ning õppe- ja kasvatustegevuse kohta ühel õppeaastal; õppeaasta eesmärgid ja põhimõtted; andmed läbiviidud õppe- ja kasvatustegevuste kohta kannab päevikusse õppe- ja kasvatustegevust läbiviiv õpetaja samal päeval.

4.3.4. Õppekäikude korraldamine.

- 4.3.4.1. õppekäigud planeeritakse õppeaasta algul ja fikseeritakse rühma aasta tegevuskavas. (vajadusel on õpetajal õigus muuta õppekäiku);
- 4.3.4.2. õpetajad esitavad avalduse õppekäigule minekuks direktorile, teavitades õppealajuhatajat (avaldusel fikseeritud mineku kuupäev, kellaeg, sihtkoht, osalejate laste arv, vastutajad);
- 4.3.4.3. õpetajad teavitavad lapsevanemaid õppekäigust ning lapsevanemad kinnitavad seda oma allkirjaga;
- 4.3.4.4. õppekäik toimub soovituslikult ajavahemikus 9.00.- 13.00;
- 4.3.4.5. õppekäigus osalejad kannavad liiklusveste.

4.3.5. Liitühma töö põhimõtted ja korraldus

- liitühma kuuluvad lapsed 2–7 aastani;
- tegevus toimub kogu rühmaga, kuid ülesande raskusaste on vanuseti erinev või tegevus toimub ainult alarühmaga (teine alarühm on koos õpetaja abiga või on muusika- või liikumistegevuses;

Õppe- ja kasvatustegevuse korraldamine liitühmas:

- töö toimub päevakava alusel, kus vahelduvad igapäevatoimingud, vabategevused, mängud, kavandatud õppe- ja kasvatustegevustega;
- planeeritud õppe- ja kasvatustegevusi viiakse läbi kõigile vanuserühmadele kas koos või eraldi;
- õppe- ja kasvatustegevus on mänguline;
- rühma nädalakava koostamisel arvestatakse vähemalt kahte vanuserühma (2-4; 5-7 seades eakohased eesmärgid);
- õppe- ja kasvatustegevuse organiseerimise viisid:
 - kogu rühm tegeleb ühte liiki tegevusega;
 - kogu rühm tegeleb ühte liiki tegevusega, kuid ülesande raskusaste on vanuseti erinev;
 - tegevus toimub üheaegselt, kuid nooremal ja vanemal alarühmal on see erinev;
 - tegevus toimub ainult ühe alarühmaga (teine alarühm mängib iseseisvalt või õpetaja-abi juhendamisel).

5. LASTEAIA ÕPPE – JA KASVATUSTEGEVUSE SISU

5.1. Üldoskused

Üldoskused on lapse arengut iseloomustavad suutlikkused. Eristatakse nelja üldoskuste rühma: mänguoskused, tunnetus- ja õpioskused, sotsiaalsed oskused, enesekohased oskused. Üldoskused toetavad lapse võimete arendamist ja on lapse arengu hindamise abivahendiks.

5.1.1. Mänguoskused

Mäng on laste põhitegevus, milles areneb lapse mõtlemine, loomingulised võimed, kujutlused, arusaamad. Mänguoskus on kõigi üldoskuste, valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

5.1.2. Tunnetus- ja õpioskused

Tunnetusoskus on oskus tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse, st oskus juhtida oma taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni.

Õpioskused on suutlikus hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada.

5.1.3. Sotsiaalsed oskused

Lapse oskust suhelda täiskasvanute ja eakaaslastega. Sotsiaalsed oskused on abistamine, lohutamine, jagamine

5.1.4. Enesekohased oskused

Võimaldavad eristada ja teadvustada oma võimeid, oskusi ja emotsioone ning juhtida oma käitumist.

Eneseteenindamine eelkoolieas seostub elementaarsete hügieeni-, riietumis-, söömis-, korraharjumuste kujundamise

5.2. Valdkondade sisu

5.2. 1. Valdkond Mina ja keskkond

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;
- 2) omab ettekujutust oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;
- 3) väärtustab nii eesti kultuuritraditsioone kui ka oma rahvuse kultuuritraditsioone;
- 4) väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ning ohutult;
- 5) väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi;
- 6) märkab nähtusi ja muutusi looduses.

Valdkonna Mina ja keskkond sisu:

- 1) sotsiaalne keskkond: mina, perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, kodumaa, eesti rahva tähtpäevad, kombed, teised rahvused Eestis, lapsed mujal maailmas, üldnimelikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid; tervise väärtustamine, tervislik toitumine, inimkeha; ohuallikad ning ohutu käitumine;
- 2) looduskeskkond: kodukoha loodus, muutused looduses, elukeskkond, inimese mõju loodusele;
- 3) tehiskeskkond: ehitised, kodutehnika, jäätmed, transpordivahendid, jalakäija ohutu liiklemine, turvavarustus, virtuaalkeskkond

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) valitakse valdkonna teematika lapse igapäevaelust ja teda ümbritsevast keskkonnast, mis hõlmab sotsiaalset keskkonda, loodus- ja tehiskeskkonda, sealhulgas tervise- ja liikluskasvatust;
- 2) suunatakse last ümbritsevat maailma märkama, uurima ning kogema mängu ja igapäevatoimingute kaudu, võimaldades lapsel ümbritsevat tajuda erinevate meelte ning aistingute abil: vaadeldes, nuusutades ja maitstes, kompides, kuulates helisid;
- 3) lõimitakse erinevaid tegevusi: võrdlemist, modelleerimist, mõõtmist, arvutamist, vestlemist, ettelugemist, kehalist liikumist, kunstilist ja muusikalist tegevust;
- 4) suunatakse last mängudes, ümbritsevas looduses, liikluses, oma tervises seisundis jm märgatu kohta küsimusi esitama (probleemi püstitama), küsimustele vastuseid leidma (oletama ja oletusi kontrollima) ja märgatust ning kogetust järeltõlge tegema;
- 5) suunatakse last materjale ja vahendeid säästlikult kasutama, hoolivalt ja heaperemehelikult käituma

5.2. 2. Valdkond Keel ja kõne

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tuleb toime igapäevases suhtlemises;
- 2) kasutab kõnes õiget hääldust, sobivaid grammatilisi vorme ja mitmekesisist lauseehitust;

- 3) tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu, on omandanud lugemise ja kirjutamise esmased oskused.

Valdkonna Keel ja kõne sisu:

- 1) keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika;
- 2) suhtlemine, jutustamine ja kuulamine;
- 3) lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) arendamine, kus last õpetatakse eelkõige keelevahendeid (uusi sõnu, sõnavorme ja lausemalle) kasutama suhtlemisel, teadmiste omandamisel, oma tegevuse kavandamisel;
- 2) peetakse oluliseks, et lapse kõne arengut toetatakse kõikides tegevustes (mängimine, käelised tegevused, liikumis- ja muusikategevused ning igapäevatoimingud); lapsele luuakse kõnekeskkond, kus ta kuuleb teiste kõnet ning tal on vaja ja ta saab ise kõnelda; laps õpib rääkima reaalsetes suhtlussituatsioonides, tegutsedes koos täiskasvanuga;
- 3) suunatakse lapsi ettelugemise, dramatiseerimise, ümberjutustamise, joonistamise, oma raamatute koostamise jm tegevuste kaudu kirjandust mõistma ja hindama; ettelugemiseks valitakse žanriliselt mitmekesiseid raamatuid, et toetada lugemishuvi, lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemist;
- 4) õpetatakse lugemise ja kirjutamise esmaseid oskusi (häälikupikkuse eristamine, sõnade häälimine jmt) mänguliselt ja igapäevategevustega seostatult;
- 5) mitmekesistatakse kirjutamise harjutusi, kasutades erinevaid vahendeid, värvusi jmt.

5.2.3. Valdkond Eesti keel kui teine keel

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb huvi eesti keele ja kultuuri vastu;
- 2) soovib ja julgeb eesti keeles suhelda nii eakaaslastega kui ka täiskasvanutega;
- 3) tunne ära ja saab aru eestikeelsetest sõnadest ning lihtsamatest väljenditest;
- 4) kasutab lihtsamaid eestikeelseid sõnu ja väljendeid igapäevases suhtluses.

Valdkonna Eesti keel kui teine keel sisu:

- 1) kuulamine;
- 2) kõnelemine;
- 3) eesti kultuuri tutvustamine.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) peetakse oluliseks eesti keelt kuulata ja omandada keeleoskus tegevuste käigus, kus sõnalist suhtlemist toetab kontekst (nt ümbritsevad esemed);
- 2) pööratakse erilist tähelepanu erinevate meelte kaasamisele ja näitlikustamisele: kasutatakse miimikat, kehakeelt, žeste, intonatsiooni, muusikat, rütmi ja mitmesuguseid näitlikke vahendeid;
- 3) suunatakse last õpitavalt keelt kaasutama igapäevategevustes ning suheldes, luues selleks lapsi huvitavaid olukordi, sh väljaspool lasteaeda (kauplus, teater, spordivõistlus, õppekäik jm)

- 4) korratakse õpitud erinevates kontekstides ja suhtlussituatsioonides, keeleõpet seotakse teiste tegevustega: liikumine, laulmine, vaatlemisega, käelise tegevusega
- 5) vestlusteemade valimisel lähtutakse lapse kogemustest, samateemalistest vestlustest rühmas või kodus (emakeeles);
- 6) valitakse mitmesuguseid pildirikkaid ja lihtsama keelega raamatuid ette- ja ühislugemiseks;
- 7) pedagoog rõhutab õige kõne mudelite kasutamist ning osutab vigadele delikaatselt, korrates sõna või fraasi korrektsena.

5.2.4. Valdkond Matemaatika

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) rühmitab esemeid ühe-kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki;
- 2) järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuste põhjal;
- 3) tunneb lihtsamaid ajaminõisteid ja kirjeldab ning järjestab oma igapäevategevusi;
- 4) mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas;
- 5) mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid;
- 6) tunneb ja kirjeldab geomeetrilisi kujundeid;
- 7) näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes.

Valdkonna Matemaatika sisu:

- 1) hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine;
- 2) suurused ja mõõtmine;
- 3) geomeetrilised kujundid.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) suunatakse last nähtuste ja esemete maailma korrastama, kujundama, selles orienteeruma, mille tulemusel laps avastab esemete vahelisi seoseid, leiab esemete erinevusi ja sarnasusi, oskab esemeid järjestada, rühmitada ja loendada;
- 2) harjutatakse last määrama enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteeruma ajas ja kasutama vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks;
- 3) seostatakse mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, suunates sealjuures last kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut;
- 4) suunatakse last ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama (arvud, mõõtühikud, kujundite nimetused jm);
- 5) toetatakse üldistuseni jõudmist ja mõistete kujundamist – erinevates objektides sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu.

5.2.5. Valdkond Kunst

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- 2) kujutab isikupäraselt ümbritsevaid esemeid, sündmusi ja oma kujutlusmaailma; vaatab, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat ja tarbeesemeid;

- 3) kasutab õpitud voolimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja -võtteid;
- 4) kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt;
- 5) vaatleb kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut.

Valdkonna Kunst sisu:

- 1) kujutamine ja väljendamine: mõtete, tunnete edasiandmine nähtaval kujul;
- 2) kujundamine: objektile esteetilise lisaväärtuse andmine;
- 3) tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine;
- 4) kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest, kunstist.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) antakse lapsele võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning tal on võimalus väljendada oma maailmanägemist;
- 2) suunatakse last vaatlema ning voolides, joonistades, maalides ja meisterdades kasutab laps vaatlustel tehtud tähelepanekuid;
- 3) kasutatakse teemasse sisse elamiseks mängu, muusikat, lihtsat lavastust, jutu lugemist jne; arvestatakse, et lapse jaoks on oluline loomiseks ja lahenduste leidmiseks teha katsetusi ning avastusi, otsida ja saada vastuseid tekkinud küsimustele, omandatud oskusi rakendada ja loovaalt kombineerida;
- 4) julgustatakse last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks ning ergutatakse lapse kujutlus- ja algatusvõimet, jälgides, et säiliks lapse isikupärane eneseväljendus;
- 5) viiakse kunstitegevusi läbi ka õues, samuti kasutatakse kunstitegevust teiste valdkondade õppe- ja kasvatustegevuste osana, joonistatakse nii paberile, kivile, puidule, liivale või kombineeritakse erinevaid materjale;
- 6) suunatakse last tehtut analüüsima, selgitama, miks ta kujutas esemeid, nähtusi just sellisel viisil, milliseid materjale ja tehnikaid kasutas ning kuidas tööga rahule jäi. Kaaslaste töödesse tolerantse suhtumise kujundamisele aitab kaasa, kui analüüsitakse nii laste töid kui ka kunstiteoseid ning põhjendatakse oma hinnangut.

5.2.6. Valdkond Muusika

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest;
- 2) suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale;
- 3) suudab ennast loovaalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu;
- 4) suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi.

Valdkonna Muusika sisu:

- 1) laulmine;
- 2) muusika kuulamine;
- 3) muusikalis-rütmiline liikumine;
- 4) pillimäng.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) on esikohal emotsionaalne ja aktiivne muusikaalane tegevus;
- 2) kujundatakse ja arendatakse lapse muusikalis-loomingulisi võimeid, samuti kultuurilis-sotsiaalset aktiivsust ning väärtushinnanguid;

- 3) arvestatakse lapse individuaalseid eeldusi ning toetatakse eduelamusele ja tunnustusele;
- 4) kasutatakse muusikat lõimiva tegevusena ka teistes õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades nagu Keel ja Kõne, Kunst jne; muusika on igapäevaelu osa, nii argi- kui ka pidulike sündmuste puhul;
- 5) seostatakse üksteisega muusika kuulamine, laulmine, pillimäng, muusikaliserütmiline liikumine, mängud ja tantsud;
- 6) muusikapalade (laulud, palad muusika kuulamiseks, tantsud ja mängud, pillilood) valikul arvestatakse laste huvidega ning ea- ja jõukohasusega.
- 7) Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

5.2.7. Valdkond Liikumine

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu;
- 2) suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- 3) tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas;
- 4) mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele;
- 5) järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid.

Valdkonna Liikumine sisu:

- 1) kehalise kasvatusel alased teadmised: ohutus, enesekontroll ja hügieen;
- 2) põhiliikumised;
- 3) liikumismängud;
- 4) erinevad spordialad;
- 5) tants ja rütmika.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) arvestatakse, et põhiliikumised eeldavad igapäevast suunamist: liigutusoskused, liikumisosavus ja teised liikumisvõimed (vastupidavus, jõud, kiirus, painduvus) kujunevad ja arenevad tegevuste regulaarsel kordamisel;
- 2) rikastatakse lapse liikumis- ja tegevusvõimalusi sportlik-arenduslike liikumisviisidega – jalgrattasõit, suusatamine, uisutamine, ujumine jms;
- 3) peetakse oluliseks kõlbeliste põhimõtete ja enesekindluse kujundamist: regulaarsel tegelemisel kehaliste harjutustega kujunevad positiivsed iseloomuomadused;
- 4) suunatakse last oma oskusi, võimeid ja koostööd hindama, kaaslastega arvestama, oma emotsioone kontrollima ja valitsema; mõistma ühe või teise kehalise harjutuse ajalikkust;
- 5) mitmekesistatakse põhiliikumiste, koordineerimise, rühi, tasakaalu, liikumisvõime ja peenmotoorika (täpsus, näo- ja sõrmelihaste kontrollioskus) arendamist ja tagasiside andmist.

6. LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL VANUSETI

Lapse arengu eeldavate tulemuste kirjeldamisel vanuste lõikes on lähtutud üldoskustest ja valdkondade eeldatavatest õppetulemustest.

6.1. Kaheaastased lapsed

Mänguoskused (2a.)

- 1) keskendub lühiajaliselt ühele tegevusele;
- 2) tahab ise mängida, üksikmäng;
- 3) võtab osa ühistest laulumängudest;
- 4) kasutab liikuma innustavaid mänguasju, mäng esemest lähtuv (mänguasjad nähtaval);
- 5) valib mänguasjad ning nõustub lühiajaliselt mänguasju vahetama, valib ise mängu teema;
- 6) mängib teiste lastega kõrvuti rollivahetusega lihtsamaid igapäevaelulisi situatsioone ja tegevusi kajastavaid mängu, mängib teiste lastega lihtsamaid igapäevaseid olukordi ja tegevusi kajastavaid rollivahetusega mängu;
- 7) suhtleb mängus täiskasvanuga tegevuslik-situatiivses vormis, matkib täiskasvanute tegevusi, mängib täiskasvanuga;
- 8) jälgendab mängus täiskasvanute käitumist, aitab asju ära panna;
- 9) matkib loomade häälistsusi või kasutab häälistsusi loomade nimetusena.

Tunnetus- ja õpioskused (2a.)

- 1) tegevused on omavahel tihedalt seotud; üks tegevus kutsub esile teise.,
- 2) hangib ümbrusest informatsiooni; keskkonnast tuleva info hulka tasakaalustab, reguleerib ja organiseerib lapse jaoks täiskasvanu;
- 3) keskendub lühiajaliselt ühele tegevusele, silmatorkavale stiimulile või omadusele; sõnalise juhendamise ja suunamise korral on ta püsivam;
- 4) tegutseb teistega kõrvuti ja osaleb ühistegevuses vaid vahelduvas vormis;
- 5) loob tegevuse kaudu seosed kõnega, sõnad ja objektid saavad tema jaoks mõiste tähenduse;
- 6) suhtleb 1-2 sõnaliste lausetega nii mängus kui ka igapäevategevustes peamiselt tuttava täiskasvanuga ning kasutab mitteverbaalseid suhtlusvahendeid (osutamine, miimika);
- 7) tunneb huvi raamatute vastu ning mõistab lihtsaid realistlikke jutukehi, mis seostuvad tema enda kogemustega;
- 8) sobitab erinevaid materjale ja esemeid;
- 9) rühmitab ühe nähtava omaduse järgi;

Sotsiaalsed oskused (2a.)

- 1) üritab aru saada teiste inimeste seisukohtadest, kuid tema tajud on enesekesksed;
- 2) toetub võõrastega suhtlemisel ja enesekindluse saavutamisel tuttavale täiskasvanule;
- 3) lebib täiskasvanu eemalolekuga, oskab oodata, kui talle selle vajadust selgitada;
- 4) matkib täiskasvanu tegevusi, millele saab tagasisidet;
- 5) tunneb teiste laste vastu huvi;
- 6) laps tunneb ära tuttavaid objekte;
- 7) täidab kolme erinevat lihtsat korraldust;
- 8) jagab oma asju kaaslastega.

Enesekohased oskused (2a.)

Tartu Maarjamõisa Lasteaia õppekava

- 1) sööb, joob riietub lahti valdavalt iseseisvalt ning püsib suurema osa päevast kuiv ja puhas;
- 2) väljendab sõnas või ilmega wc vajadust;
- 3) mõistab selgelt väljendatud keeldu "Ei tohi!", "Ära tee!" jne.;
- 4) tunneb end ära peeglist;
- 5) palub, tänab ja tervitab meelde tuletamisel;
- 6) kasutab osaliselt mina-vormi, proovib ennast maksma panna, oskab keelduda ja „ei“ öelda;
- 7) saab hakkama lihtsamate toimingutega, katsetab;
- 8) väljendab lihtsaid emotsioone, mis on tugevad ja vahelduvad kiiresti;
- 9) teab oma ees- ja perekonnanime.
- 10) asetab koos täiskasvanuga mänguasjad õigele kohale.

Mina ja keskkond (2a.)

- 1) oskab näidata nukul või oma kehaosi

Keel ja kõne (2a.)

- 1) valib ja vaatab pildiraamatut;
- 2) suhtleb 1-2 sõnalise lausetega;
- 3) kasutab nimi-, tegu-, ase- ja määrsõnu;
- 4) saab aru lihtsatest korraldustest.

Matemaatika (2a.)

- 1) juhendamisel leiab etteantud esemete hulgast teise samasuguse eseme (sama värvi pall);
- 2) leiab erinevate esemete hulgast üks kuni kaks täiskasvanu poolt kirjeldatud
- 3) eset (nt kolme erineva nuku hulgast–*leia sinise kleidiga nukk*; erinevate mänguasjade
- 4) hulgast–*leia kaks karu*);
- 5) juhendamisel osutab esemetele, mida on üks ja mida on palju;
- 6) juhendamisel paigutab esemeid üksteise sisse, peale;
- 7) orienteerub oma näol;
- 8) matkib täiskasvanu juhendamisel mängus öö ja päeva tähendust (nt ööseks paneb nuku magama, päeval nukk mängib);
- 9) juhendamise järgi eraldab etteantud esemete hulgast suurema või väikesema eseme;
- 10) osutab (küsimuse põhjal) kahest samatüübilisest esemest suuremale või väiksemale;
- 11) leiab täiskasvanu juhendamisel läbi katsetuste sarnase kujundi (ümmargune, kandiline) üks ühese vastavuse teel (nn toppimismängud).

Kunst (2a.)

- 1) kritseldab pliiatsiga; püüab hoida käes pintsli, pliiatsit (mitte rusikas);
- 2) osaleb meelsasti kunstitegevuses
- 3) vajutab sõrmedega materjali sisse auke;
- 4) voolib ümar- ja pikliku vormi (ussike, nõör, kumm, pall);
- 5) tükeldab voolimismaterjali;
- 6) tükikesi liidab suuremaks tükiks;
- 7) käte ja sõrmedega annab voolimismaterjalile erineva kuju;
- 8) triibud ja täpid (kaks värvi);

- 9) paberribast tükikeste rebimine;
- 10) paberi kortsutamine;
- 11) liimitud alusele seemnete, lõngajuppide asetamine.

Muusika (2a.)

- 1) tunneb rõõmu kuulatavast laulust või muusikapalast
- 2) kuulab ja jälgib õpetaja laulu;
- 3) mängib õpetaja ettenäitamisel lihtsamaid löökpille

Liikumine (2a.)

- 1) tunneb rõõmu aktiivsest kehalisest tegevusest;
- 2) viskab ja veeretab palli;
- 3) jookseb palli järgi;
- 4) ronib ja roomab üle ja läbi väikeste takistuste;
- 5) kõnnib abiga trepist üles ja alla; oskab sooritada ettenäitamisel lihtsamaid liigutusi (plaksutamine, kükk, põlve plaks)

6.2. Kolmeaastased lapsed

Mänguoskused (3a.)

- 1) osaleb täiskasvanuga ühistegevuses;
- 2) teisi lapsi pigem jälgib, tegutseb nendega kõrvalt;
- 3) ehitusmäng katsetava tegevusena;
- 4) uurimismängus kasutab mitmekesist materjali
- 5) mängib kas teistest lastest eraldi või teiste kõrval (üksik- või paralleelmäng)
- 6) mängib mõnda aega koos eakaaslastega (suudab kontaktis olla) aimab järele täiskasvanute töid;
- 7) tegutseb mänguasjadega kindlal eesmärgil;
- 8) valib kahe mänguasja vahel, kaitseb oma asju;
- 9) oskab mängida lihtsamaid reeglimänge;
- 10) lihtne rollimäng (jälgendab varasemaid kogemusi);
- 11) imiteerib kuulnud loo tegelaste häälistsust ja käitumist.

Tunnetus- ja õpioskused (3a.)

- 1) Leiab tegutsemisajendi, plaanib ja organiseerib tegevusi täiskasvanu abiga; täiskasvanu suunab lapse tegevust kõne kaudu;
- 2) keskendub tegevusele lühikeseks ajaks, tema tähelepanu ei ole veel püsiv;
- 3) tegutseb vahetult nii konkreetsete asjadega kui neid kujutavate sümbolitega;
- 4) kordab ja jälgendab varasemaid kogemusi ning mäluvilte nii konstruktiivses mängus kui ka lihtsas rollimängus; mängib mõnda aega koos teistega ja järgib lihtsamaid reegleid;
- 5) on omandanud sõnavara, mis võimaldab tal ennast väljendada;
- 6) osaleb dialoogis;
- 7) jälgib lihtsaid lookesi ja eristab kogemusele tuginedes realistlikke sündmusi väljamõeldud lugudest;
- 8) saab aru lihtsamatest ülekantud tähendustest;
- 9) rühmitab asju ja esemeid ühe või mitme tajutava omaduse või nimetuse järgi;
- 10) tal on ettekujutus arvamõistest ja värvuste nimetustest;

- 11)** omandab uusi seoseid, mõisteid ja teadmisi korduva kogemuse, aktiivse tegutsemise ning mudelite järgi õppimise kaudu; vajab oma tegevusele tagasisidet.

Sotsiaalsed oskused (3a.)

- 1) saab aru, et inimestel võivad olla tema omadest erinevad tunded ja emotsioonid;
 - 2) algatab vestlust eri partneritega erinevatel teemadel, tajub, mida teised teavad ja mis on neile uus;
 - 3) võib karta tundmatuid ja uusi asju;
 - 4) tahab igapäevastes olukordades valikute üle ise otsustada ning üritab neid ka täide viia;
 - 5) järgib lihtsamaid sotsiaalseid reegleid ning eeskujudele toetudes, jälgendab igapäevaelu rolle ja tegevusi;
 - 6) loob sõprussuhteid nendega, kellega on tihti koos;
 - 7) tegutseb kontakti luues ja säilitades sihipäraselt;
 - 8) jagab mõnikord oma asju ka teistega, valdavalt on ta siiski omandihoidja;
 - 9) suudab keskendunult kuulata kuni viisteist minutit;
 - 10) matkib täiskasvanute rolle, aitab neid meelsasti;
- 11)** oskab oma järjekorda oodata, kui talle seda meelde tuletada.

Enesekohased oskused (3a.)

- 1) täidab lihtsamat igapäevaelu rutiini;
 - 2) tunneb end ära fotol;
 - 3) teab oma ees- ja perekonnanime;
 - 4) väljendab tugevaid emotsioone, oma mina;
 - 5) teab, kuidas rühmaga rivis liigelda lasteaia territooriumil;
 - 6) tegutseb sihipäraselt, oskab valida kahe võimaluse vahel
 - 7) tunnetab ümbritsevat keskkonda oma mina kaudu;
 - 8) tahab igapäevastes situatsioonides ise otsustada valikute üle;
 - 9) on kujunenud tualetiharjumused;
 - 10) sööb kahvliga ja valab kannust jooki;
- 11)** riietub, vajadusel täiskasvanuga leitakse pükste ja T-särgi esipool.

Mina ja keskkond (3a.)

- 1) vastab õigesti, kas on poiss või tüdruk;
 - 2) ütleb küsimise korral oma ees- ja perekonnanime;
 - 3) ütleb oma vanuse aastates või näitab seda sõrmedel;
 - 4) oskab nimetada erinevaid ilmastikunähtusi (sajab lund, vihma; päike paistab);
 - 5) oskab küsimise korral nimetada tuttavat looma ja lindu, tema kehaosi;
 - 6) teab, et mõned loomad elavad metsas ja mõned inimeste juures (kodus);
 - 7) teab valgusfoori ja tulede tähendust (punane, kollane, roheline);
 - 8) teab mõisteid sõidutee ja kõnnitee;
 - 9) nimetab toiduaineid;
- 10)** asetab töövahendid kokkulepitud kohta.

Keel ja kõne (3a.)

- 1) osaleb dialoogis;
- 2) kasutab erinevat intonatsiooni ja hääletugevust;
- 3) loeb peast 1-2 realist luuletust;

- 4) kasutab kõnes õigesti käskivat kõneviisi;
- 5) kommenteerib enda ja /või kaaslaste tegevust 1-2 lausungiga;
- 6) kasutab kõnes värvust, suurust jt hästi tajutavaid tunnuseid tähistavaid omadussõnu;
- 7) keerab ükshaaval raamatu lehti.

Matemaatika (3a.)

- 1) rühmitab antud kahe- ja kolmesugused esemed kaheks ühesuguste esemete hulgaks ühe ühise tunnuse alusel (kuju, värv, suurus), nt pallid ja klotsid värvuse järgi – punased klotsid ühte ja punased pallid teise hunnikusse;
- 2) leiab erinevate esemete hulgast üks ja palju;
- 3) loendab asju kolme piires ning vastab küsimusele mitu on?;
- 4) orienteerub oma kehal ja näitab, mis asub ülal-all, kõrval, ees-tagas;
- 5) juhendamisel paigutab esemeid teise isiku või eseme suhtes *alla, taha, ette*;
- 6) vestleb, matkib tegevusi mängus;
- 7) näeb ja leiab esemetes erinevusi (suur-väike);
- 8) leiab samasuguse kujundi peale, kõrvuti või sisse asetamise teel;
- 9) kompileerimise, veeretamisega eristab ümmargusi ja kandilisi esemeid sh ringi ruutu
- 10) juhendamisel etteantud kujundi järgi leiab erinevate geomeetriliste kujundite hulgast kõik samasugused kujundid (nt ringi abil kõik ülejäänud ringid);
- 11) eristab värvusi punane, kollane, roheline.

Kunst (3a.)

- 1) ümarad ja piklikud vormid;
- 2) ümarate ja piklike vormide ühendamine;
- 3) tükeldab savitüki või plastiliini muutes kuju muljudes, venitades, tükeldades, liidab tükikesi omavahel;
- 4) sõrmede ja pihkudega kettaks vajutamise;
- 5) tõmbab kaarjaid jooni ja ümarvorme;
- 6) väikse piiratud pinna katmine;
- 7) täpid, triibud;
- 8) tunneb värve punane, sinine, roheline;
- 9) joonistab paberilehe piires, mitte üle ääre;
- 10) kääride kasutamine;
- 11) pehme paberi kortsutamine; paberist ribade rebimine;
- 12) meisterdamine looduslikust materjalist.

Muusika (3a.)

- 1) kuulab ja jälgib õpetaja laulu;
- 2) sooritab koos õpetajaga lihtsaid liikumisi vastavalt laulu tekstile;
- 3) plaksutab rütmi kuuldu muusikale.

Liikumine (3a.)

- 1) säilitab liikumisel tasakaalu;
- 2) teeb harjutusi ettenäitamise ja juhendamise järgi ühises tempos õpetaja ja kaaslastega;
- 3) sooritab põhiliikumisi;
- 4) kõnnib trepist üles ja alla;
- 5) kõnnib paaris

6.4. Nelja-aastased lapsed

Mänguoskused (4a.)

- 1) mängib ja suhtleb kaaslastega (assotsiatiivne mäng);
- 2) mängib sõnu ja liigutusi sisaldavaid “sõrmemänge”, ehitusmänge (9 klotsist torn), oluline on mõtestatud süžeeiline tegevus;
- 3) plaanib enne mängu oma tegevuse;
- 4) huvitub tegevuse tulemusest;
- 5) huvitub võistlusemängudest, tahab olla edukas;
- 6) alustab loovmänguga, esitades terviklikke stseene – kodumäng, jt.;
- 7) eelistab ühte mängukaaslast grupile;
- 8) nimetab ennast rolli järgi, kasutades erinevat hääletooni ja ilmekust;
- 9) täidab mängudes juhtrolle, rolli jagamine enne mängu;
- 10) eakaaslastega kõrvuti mängult läheb koosmängule, kuid ei määratle oma rolli;
- 11) annab nimesid rollidele, mida jäljendab ja tõlgendab.

Tunnetus- ja õpioskused (4a.)

- 1) oskab oma tegevusi osaliselt plaanida ja organiseerida ning tegutseb iseseisvalt otsese juhendamiseta, kuid autoriteetide toel;
- 2) plaanib minakeskse kõne abil oma tegevust ja lahendab probleeme;
- 3) hangib tänu keeleoskusele uut teavet; tema kõne toetub mälule ning sõltub sellest, kellega ja mis olukorras ta koos on;
- 4) saab aru mõistatustest ja lihtsamatest piltlikest võrdlustest;
- 5) järgib lihtsaid reegleid;
- 6) väljendub kõnes vabalt, selgelt ja üksikasjalikult, algatab ja lõpetab
- 7) vestlust, püsib teema juures; vastab küsimusele kuidas? kes? mis? kasutades 3-4 sõnalisi lauseid;
- 8) liigitab lihtsamate üldmõistete või mitme tunnuse järgi;
- 9) keskendub tegutsedes mitmele nähtavale ja eristatavale tunnusele ning jaotab oma tähelepanu;
- 10) saab aru arvumõistest;
- 11) huvitub tähtedest;
- 12) omandab uusi teadmisi praktiliste situatsioonide, kogetud emotsioonide ja kujutluste kaudu; omandab uusi teadmisi praktiliste olukordade, kogetud emotsioonide, kujutluste ja kõne kaudu, kasutab omandatud teadmisi uues situatsioonis ja kontekstis.

Sotsiaalsed oskused (4a.)

- 1) väljendab verbaalselt lihtsamaid emotsioone, oma soove, tahtmisi ja seisukohti, et jõuda kokkuleppele;
- 2) tahab olla iseseisev, kuid tal pole sageli realistlikku ettekujutust enda suutlikkusest;
- 3) väärtustab oma saavutusi, ta vajab oma tegevuse tunnustamist ja täiskasvanu tähelepanu;
- 4) püüab vahel teisi abistada ja lohutada, tal on mõningane ettekujutus teiste inimeste tunnetest ja mõtetest;
- 5) osaleb lühikest aega ühistevõttes eakaaslastega, kuid eelistab üht mängukaaslast rühmale;

Tartu Maarjamõisa Lasteaia õppekava

- 6) saab aru lihtsamatest seltskonnas käitumise reeglitest ning järgib igapäevases suhtluses; püüab järgida kodukorra reegleid; arvestab reegleid mängudes ja tegevustes, mida juhib autoriteet;
- 7) saab aru valetamisest kui taunitavast käitumisest;
- 8) väärtustab oma saavutusi, ta vajab oma tegevuse tunnustamist ja täiskasvanu tähelepanu;
- 9) seab endale mõningaid eesmärke ja täidab neid;
- 10) täidab täiskasvanu korraldusi, saab aru keeldudest, käskudest, reeglitest (kodukorra käitumise) saab aru valetamisest kui taunitavast käitumisest;
- 11) mängib kaaslastega, vahetab, loovutab ja küsib vajalikke mänguasju;
- 12) suudab keskendunult kuulata ning mängida 2-3 lapsega 15-20 minutit; oskab oodata oma järjekorda, õpib jaotamist.

Enesekohased oskused (4a.)

- 1) saab hakkama eneseteenindamisega (riietub iseseisvalt, sööb, joob iseseisvalt), tal on kujunenud tualetiharjumused;
- 2) teab oma nime, vanust, sugu ning märkab soolisi erinevusi; oskab vastata telefonile;
- 3) seab endale eesmärke ja täidab neid;
- 4) teab viisakusreegleid, (tervitab tuttavaid ilma meeldetuletuseta);
- 5) mõistab ümbritseva maailma ja teadvustab oma kohta selles, oskab liigelda liikluskeskkonnas;
- 6) osaleb lühiajaliselt ühistegevuses eakaaslastega, kuid eelistab ühte mängukaaslast grupile;
- 7) planeerib egotsentrilise kõne abil oma tegevust ja lahendab probleeme;
- 8) tahab olla iseseisev, kuid tal pole sageli realistlikku ettekujutust enda suutlikkusest;
- 9) omab enesehinnangu lihtsustatud ehk naiivne vorm;
- 10) ootab hinnangut ja tunnustust.

Mina ja keskkond (4a.)

- 1) oskab nimetada talve ja suve iseloomulikke nähtusi (talvel sajab lund, on külm; suvel saab ujuda, on soe);
- 2) teab oma kodu ja lasteaeda;
- 3) teab, et inimene saab talvel loomi aidata;
- 4) oskab selgitada, kus ja kuidas helkurit kanda;
- 5) eristab ja nimetab ööd ja päeva;
- 6) Eesti lipu värvid tunneb ära erinevate värvide seast.

Keel ja kõne (4a.)

- 1) algatab ise suhtlust;
- 2) kasutab 2-3 sõnalisi lauseid;
- 3) kasutab kõnes mõningaid liitsõnu;
- 4) tunneb üksikuid tähti;
- 5) eristab sõnas häälikut, oskab leida algus- või lõpuhäälikut

Matemaatika (4a.)

- 1) otsustab, kas nimetatud ese kuulub, ei kuulu moodustatud hulka;
- 2) paaride moodustamisega, esemeid on võrreldavates hulkades sama palju, ühepalju või võrdselt;

- 3) loendab 5 piires ja tunneb arvude rida 5ni;
- 4) rühmitab antud erinevaid esemeid ühe etteantud tunnuse (värv, suurus, kuju) alusel
- 5) moodustab uue suuruse (3–5) ühe lisamise teel ja sõnastab loendamise tulemuse;
- 6) määrab teiste laste ja esemete asukoha enda suhtes: ülal-all, kõrval, ees-taga (minu ees, minu taga) *peal, all, sees, taga* või *ees*;
- 7) leiab aastaegadele iseloomulikke tunnuseid (pildidel, vestluse);
- 8) eristab hommikut ja õhtut (kirjeldab tegevusi);
- 9) võrdleb (järjestab) kahte eset suuruse (suurem-väiksem) pikkuse pikem- lühem
- 10) laiuse (laiem-kitsam) järgi ning kasutab mõisteid;
- 11) eristab kolmnurka ja nelinurka ning leiab kujunditega sarnaseid esemeid rühmatoast, õuest;
- 12) koostab lihtsamat mustririda (värvi, vormi või suuruse vaheldumine) kujundeid kasutades.

Kunst (4a.)

- 1) loob lihtsamaid vorme liites;
- 2) piklike vormide spiraaliks keeramine
- 3) ümarvorme liites kujundite loomine
- 4) esemetele iseloomuliku kuju andmine;
- 5) lihtsate vormide loomine (lillele vars)pintslivajutused külgedega;
- 6) uute toonide loomine;
- 7) looduslikust materjalist meisterdamine;
- 8) paberi lõikamine, rebimine, kortsutamine;
- 9) kääridega ribade lõikamine.

Muusika (4a.)

- 1) püüab õpetajaga kaasa laulda;
- 2) reageerib emotsionaalselt muusika iseloomule;
- 3) oskab kasutada löökpille;
- 4) liigub ringis üksi, paaris

Liikumine (4a.)

- 1) kõnnib tasakaalupingil;
- 2) teeb koordinaatsiooni, tasakaalu ja osavust arendavaid harjutusi;
- 3) mängib 2-4 reeglita liikumismänge;
- 4) sooritab juhendamisel kuni neljast harjutusest koosnevat kombinatsiooni;
- 5) kasutab sihipäraselt abivahendeid

6.5. Viieaastased lapsed

Mänguoskused (5a.)

- 1) tegutseb koos teistega (koosmäng), tema tegutsemismotivatsioonis on olulised eakaaslased, populaarsed lapsed;
- 2) omandab uusi mängukogemusi teiste laste mängu jälgides;
- 3) loovutab mänguasju;
- 4) muutub mäng plaanipäraseks; arvestab mängureegleid;
- 5) toetub mängudes oma kujutlustele ja fantaasiale;
- 6) kasutab mänguasju kindla eesmärgiga;

- 7) kasutab erinevaid materjale (puit, plast, metall);
- 8) osaleb erinevates mänguliikides, kasutades mängides suulisi juhiseid;
- 9) eelistab soole vastavaid mängu, mängu tegevus on keeleline;
- 10) mängib rollimänge, oskab oodata oma järjekorda.**

Tunnetus- ja õpioskused (5a.)

- 1) tegutseb lühikest aega iseseisvalt, kuid tegutsemiskindluse saavutamiseks vajab veel täiskasvanu abi; suudab keskenduda huvitavale tegevusele mõnikümmend minutit;
- 2) reguleerib oma käitumist ja emotsioone täiskasvanu abiga, hakkab oma tegevust planeerides ja korraldades kasutama sisekõnet;
- 3) tegutseb koos teistega; teda motiveerivad tegevused eakaaslastega;
- 4) tema keeleline areng võimaldab lahendada ülesandeid ja probleeme ning saavutada kokkuleppeid,
- 5) konstrueerib, katsetab ja uurib erinevaid võimalusi, kasutades nii sümboleid, kujutlusi kui ka reaalseid esemeid ja objekte;
- 6) osaleb erinevates mänguliikides ja loovtegevustes;
- 7) räägib esemetest, mis pole kohal ja olukordadest, mis toimusid minevikus või leiavad aset tulevikus ning fantaseerib;
- 8) oskab vaadelda ning märgata detaile, olulisi tunnuseid ja seoseid;
- 9) eristab rühmi ja oskab neid võrrelda ning saab aru lihtsamate mõistete kuuluvusest, alluvusest ja üldistusastmest;
- 10) tal on ettekujutus numbritest, tähtedest ja sümbolitest;
- 11) omandab teadmisi kogemuste ja kõne kaudu, tegutseb aktiivselt ja lahendab probleeme;
- 12) kasutab teadmiste omandamisel ja kogetu meenutamisel intuiitselt lihtsamaid meelde jätamise viise (mälustrateegiaid)**

Sotsiaalsed oskused (5a.)

- 1) hakkab mõistma teiste inimeste tundeid ja mõtteid;
- 2) väljendab oma emotsioone ja räägib nendest;
- 3) suhtleb ja tegutseb enamasti iseseisvalt, orienteerub oma suutlikkuses;
- 4) imiteerib täiskasvanu tegevusi ja rolle, kasutades tema sõnavara ja maneere;
- 5) aktsepteerib reegleid, kogemusi ja muutusi; jälgib reeglite täitmist teiste poolt; kõne areng võimaldab arusaamatusi lahendada verbaalselt;
- 6) oskab avalikus kohas sobivalt käituda ning teab, mida tohib, mida mitte, küsib luba asjade kasutamiseks.
- 7) keskendub huvipakkuvale tegevusele mõnikümmend minutit;
- 8) sõlmib ja säilitab sõprussuhteid teiste lastega, vestleb meelsasti;
- 9) jälgib reeglite täitmist teiste poolt;
- 10) oskab avalikus kohas sobivalt käituda.**

Enesekohased oskused (5a.)

- 1) suudab kuigivõrd vastutada oma tegevuse eest;
- 2) on tundlik teiste hinnangute suhtes, need mõjutavad tema enesehinnangut;
- 3) naudib rühma kuuluvust ja eakaaslaste seltsi ühistegevust, teeb eesmärgi saavutamiseks koostööd, jagab ja vahetab;
- 4) arvestab kaaslaste arvamusega;
- 5) on omandanud korra-, eneseteenindamise ja hügieeniharjumused;

- 6) teab oma sugu, aadressi, perekonna liikmete nimesid ja töökohti;
- 7) püüab põhjendada oma hinnangut, on tundlik teiste hinnangute suhtes;
- 8) liikleb ohutult jalakäijana ja jalgratturina; vasak ja parem pool (peatun, kuulan, vaatan)
- 9) aktsepteerib reegleid, kogemusi ja muutusi.

Mina ja keskkond (5a.)

- 1) kirjeldab oma kodu, perekonda (pereliikmed: onu ja tädi, pereliikmete nimed ja perekonnanimed);
- 2) kirjeldab üldtuntud elukutseid ning teab vanemate ameteid;
- 3) nimetab ametite juurde kuuluvaid töövahendeid;
- 4) teab oma rahvust ja keelt ning riigi tähtsamaid sümboleid;
- 5) oskab kirjeldada tuntumaid rahvakombeid (vastlad, mardipäev, kadripäev) ja nendega seotud tegevusi;
- 6) teab, kuidas sõiduteed ületada;
- 7) oskab nimetada oma kodukoha olulisemat veekogu (meri, jõgi, järv);
- 8) oskab nimetada tuntumaid seeni ja kirjeldada neid, mis kasvavad kodukoha metsas;
- 9) oskab nimetada toiduaineid, mida tuleks süüa iga päev;
- 10) nimetab tervist hoidvaid tegevusi

Keel ja kõne (5a.)

- 1) annab edasi pildiseerial kujutatud sündmust;
- 2) jutustab nähtust 3-5 lausungiga;
- 3) laps osaleb rollimängudes ja dramatiseeringutes;
- 4) laps esitab kuuldu kohta küsimusi;
- 5) kõnes kasutab -nud, -tud-kesksõnu;
- 6) tunneb ära häälikute reas hääliku;
- 7) kirjutab õigesti üksikuid sõnu.

Matemaatika (5a.)

- 1) rühmitab esemeid, olendeid kahe erineva tunnuse alusel (rühma lapsed on poisid ja tüdrukud);
- 2) võrdleb esemete hulki paaridesse seades ning otsustab mida on *rohkem kui*, *vähem kui*;
- 3) tutvub arvudega 10ni;
- 4) võrdsustab antud erinevate esemete hulgad paaride moodustamise teel esemeid ümber paigutades (nt igale jänesele üks porgand);
- 5) määrab enda asukoha teiste laste ja asjade suhtes (seisan Aini taga, olen tahvli ees);
- 6) määrab vasakut ja paremat poolt;
- 7) nimetab inimese või eseme asukoha teise inimese või eseme suhtes, kasutades õigesti sõnu, *üleval*, *keskel*;
- 8) teab ööpäeva osi *hommik*, *päev*, *õhtu*, *öö* kirjeldab tegevusi ja sündmusi *eile*, *täna*, *homme*;
- 9) toob abistavate küsimuste põhjal näiteid oma tegevuste kohta päeva eri aegadel;
- 10) nimetab kõik aastaajad ning kirjeldab nende kogetavaid tunnuseid kodukohas ja laste tegevusi eri aastaagadel;

- 11) järjestab esemeid kõrguse järgi (kõrgem-madalam);
- 12) järjestab kolm eset suuruse, pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi;
- 13) näeb ja oskab kirjeldada ruudu ja ristküliku sarnasusi ja erinevusi ning leida sarnaseid kujundeid ümbritsevast.

Kunst (5a.)

- 1) pigistab voolimismassist välja suuremaid osi;
- 2) voolimispulgaga ühendavate vormide pinna karedaks muutmise;
- 3) ümarvormidest õõnesvormid;
- 4) esemete ja nähtuste iseloomulike tunnuste esiletoomine;
- 5) joonistab ümaraid ja kandilisi kujundeid ja erinevaid tegevusi;
- 6) tõmbab horisontaal- ja vertikaaljooni;
- 7) esemete kaunistamiseks pintslivajutused;
- 8) kujundite lõikamine kääridega;
- 9) voltimine pooleks ja neljaks.

Muusika (5a.)

- 1) laulab rühmaga samas tempos;
- 2) väljendab muusika meeleolu liikumise kaudu;
- 3) tantsib, kasutades eakohaseid tantsuelemente: põlvetõstekõnd, liikumine hanereas ja ringis;
- 4) osaleb laulumängudes;
- 5) mängib rütmipille: trumm, kõlakarp, kuljused.

Liikumine (5a.)

- 1) sooritab staatilist tasakaalu nõudvaid harjutusi;
- 2) mängib kollektiivseid võistlusmänge;
- 3) osaleb jõukohastes teatevõistlustes;
- 4) oskab liikumises kasutada ees ja külgaloppi ja hüpakammu.

6.6. Kuueaastased lapsed

Mänguoskused (6a.)

- 1) toimub koosmäng teiste lastega;
- 2) järgib ja muudab reegleid ühistegevuses, eriti nende täitmist teiste poolt;
- 3) arutab mängusituatsiooni, rollimängudes reeglid on varem kokku lepitud, mängudesse ilmub rollisuhtlus;
- 4) kujuneb täpsem rolli jaotus ja vastastikune kohustus;
- 5) suudab mänguks valmistada vajaminevat eset;
- 6) tunneb huvi lavastusmängu eri liikide (näpu-, laua-, varjuteatri) vastu;
- 7) kasutab mänguasju kindla eesmärgiga, mängib püsivalt;
- 8) seab ise eesmärgi ja lõpetab mängu;
- 9) mõtleb välja mängu ja mõistatusi, koostab lühikesi jutukesi mänguasjadest;
- 10) tegutseb mängus loovalt oma kogemusi rakendades, hankides teadmisi ümbritsevast elust.

Tunnetus- ja õpioskused (6a.)

- 1) plaanib oma igapäevategevusi, seab eesmärgi ja üritab alustatud tegevused lõpetada;
- 2) suudab keskenduda tegevusele vähemalt 20 – 30 minutiks;

Tartu Maarjamõisa Lasteaia õppekava

- 3) kasutab sisekõnet kujutluste loomisel ja tegevuse planeerimisel;
- 4) kasutab kõnet info saamisel, tegelikkuse adumiseks ning uute teadmiste omandamiseks;
- 5) järgib ühistegevustes reegleid ja suudab neid selgitada;
- 6) kasutab sidusat kõnet, tema dialoog on suunatud rohkem iseendale;
- 7) osaleb aktiivselt käelistes ja loovtegevustes;
- 8) saab aru asjade suhetest ja omadustest ning ajalis-ruumilisest järjestusest;
- 9) kasutab teadmisi igapäevastes situatsioonides, nii uudses kui ka sarnases olukorras;
- 10) suhtleb täiskasvanuga kõne vahendusel osaliselt situatsioonivälises isikulises;
- 11) kasutab uute teadmiste omandamisel meelde jätmise strateegiaid juhuslikult, teadvustab kordamise vajadust;
- 12)** suhtlusvormis, teiste lastega aga endiselt tegevuslik-situatiivses vormis.

Sotsiaalsed oskused (6a.)

- 1) tajub ja mõistab teiste inimeste emotsioone ja seisukohti, arvestab neid käitumises ja vestluses;
- 2) suudab lühikest aega ilma täiskasvanu kontrollita grupis mängida, teha koostööd omal viisil;
- 3) järgib mängudes ja tegevustes reegleid, eriti nende täitmise teiste poolt; oskab reegleid teistele selgitada; selgitades teistele reegleid;
- 4) järgib sotsiaalset rutiini;
- 5) algatab erinevaid mängu, loovutab mänguasju;
- 6) teab millised ohud on seotud liikluse, elektri ja tulega;
- 7) hoiab ja kaitseb väiksemaid või endast nõrgemaid;
- 8) pärast tegevuse lõpetamist korrastab ruumi;
- 9) avaldab oma arvamust ja põhjendab ettepanekuid; sõlmib ja säilitab sõprust;
- 10) oskab vestluses oma korda oodata;
- 11)** oskab jagada asju ja teha kingitusi, mõistab annetamise tähendust.

Enesekohased oskused (6a.)

- 1) eelistab omasoolisi mängukaaslasi;
- 2) kujunevad esimesed sõprussuhted;
- 3) toetub oma tegevustes tunnustusele, tähelepanule ja emotsionaalsele toetusele;
- 4) on iseseisev eneseteenindamisel; oskab valida riietust vastavalt ilmale;
- 5) märkab kaaslaste tundeid ning arvestab nendega; mõistab erinevaid emotsioone ja nende avaldumise viise;
- 6) püstitab endale eesmärgid ja üritab neid ellu viia;
- 7) järgib reegleid ja piiranguid;
- 8) seab endale eesmärgid ja üritab neid ellu viia;
- 9) liikleb lasteaia välisterritooriumil lähtuvalt erinevatest aastaegadest;
- 10) teab turvavöö kasutamise vajalikkusest, turvalisus autos;
- 11)** teab oma ja õdede-vendade, vanemate ees- ja perekonnanime, aadressi, teab oma sugu, perekonnaliikmete nimesid, töökohti.

Mina ja keskkond (6a.)

- 1) teab oma lasteaia ja rühma nime;
- 2) teab nädalapäevade järjestust;
- 3) oskab nimetada sündmusi, mille puhul heisatakse riigilipp;

- 4) teab kodulinna sümboleid;
- 5) kirjeldab, kuidas hoida enda ja teiste tervist;
- 6) selgitab, miks tekib hambakaaries (hambaaugud);
- 7) nimetab kohti, esemeid ja aineid, mis võivad olla ohtlikud (nt trepid, rõdu, aknad, kuum toit/vedelik, lahtine tuli, ravimid, terariistad, kemikaalid, elekter, veekogud, ehitised);
- 8) selgitab raha otstarvet;
- 9) teab rühmareegleid ja traditsioone;
- 10) oskab nimetada erinevaid ruume lasteaias ning teab nende otstarvet;
- 11) oskab nimetada ja kirjeldada aias ja metsas kasvavaid taimi.

Keel ja kõne (6a.)

- 1) annab edasi kuulnud teksti;
- 2) kasutab kõnes õigesti saava ja rajava käände vorme;
- 3) määrab hääliku asukoha alguses, keskel, lõpus;
- 4) määrab häälikute järjekorra sõnas;
- 5) loeb üksikuid sõnu kindlas situatsioonis;
- 6) oskab sünteesida häälitud sõna;
- 7) oskab tuletada sõnu.

Matemaatika (6a.)

- 1) loendab 12 piires, teab arvude rida 12ni;
- 2) oskab nimetada antud arvule eelnevat või järgnevat arvu;
- 3) tunneb numbrimärke;
- 4) võrdleb arve (on suurem kui, on väiksem kui);
- 5) paneb kokku kahe hulga esemeid ja liidab;
- 6) võtab ühest hulgast esemeid ära ja lahutab;
- 7) määrab eseme asukohta eseme suhtes: all-peal, kohal, keskel, äärel, vasakul-paremal;
- 8) orienteerub ruumis (õues) juhendi järgi;
- 9) kirjeldab tegevusi erinevatel nädalapäevadel ja teab nädalapäevade järjestikkuseid nimetusi;
- 10) eristab mõisteid kiiresti-aeglaselt, varsti, hiljem, kohe küsimuste abil näiteid oma;
- 11) tegevuste kohta, kasutades mõisteid *eile, täna, homme, kohe, varsti, hiljem*;
- 12) järjestab kuni 5 eset suurustunnuse järgi;
- 13) leiab vaadeldavast objektist silma järgi suurema, väiksema, samasuure ning kontrollib objekte kõrvutades;
- 14) hindab kaugust silma järgi;
- 15) mõõdab pikkust, laiust ja kõrgust kokkulepitud mõõtevahendiga;
- 16) järjestab raskuse ja paksuse järgi;
- 17) koostab mustreid, laob pilte kujunditest;
- 18) rühmitab kujundeid vormi, suuruse värvuse vm järgi;
- 19) moodustab erinevaid vahendeid (pulgad, kõrred, paelad jms) kasutades etteantud kujundiga samasuguse kujundi.

Kunst (6a.)

- 1) annab edasi suurusevahekorrad;
- 2) voolimispulgaga erinevate pindade loomine;

- 3) pildi loomine fantaasia järgi;
- 4) joonistamine natuuri järgi;
- 5) maalimisel sobiva värvitooni valimine;
- 6) liimiga ühendamine;
- 7) punumine, põimimine, sõlmimine;
- 8) voltimine.

Muusika (6a.)

- 1) laulab loomuliku häälega, vaba hingamisega;
- 2) eristab kuulmise järgi laulu ja pillimängu;
- 3) liigub vastavalt muusika meeleolule;
- 4) esitab laule rühmaga samas tempos;
- 5) mängib tamburiini, kõlatoru, kastanjette.

Liikumine (6a.)

- 1) käsitseb väikevahendeid aktiivses tegevuses;
- 2) ronib varbseinal;
- 3) valitseb harjutusi tehe oma liigutusi ja kehahoidu;
- 4) säilitab dünaamilistes harjutustes tasakaalu;
- 5) püüab, viskab, põrgatab palli;
- 6) hüppab kaugust hoojooksult ja paigalt;
- 7) teab ja tunneb mõisteid (kõhuli lamang, jalad harkis).

6.7. Seitsmeaastased lapsed

Mänguoskused (7a.)

- 1) tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma;
- 2) tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängus;
- 3) rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast;
- 4) algatab erinevaid mänge ja arendab mängu sisu;
- 5) täidab mängudes erinevaid rolle;
- 6) ehitab keerulisi asju, mudeleid;
- 7) järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada;
- 8) suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele;
- 9) kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.

Tunnetus- ja õpioskused (7a.)

- 1) saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna;
- 2) mõtleb nii kaemuslik-kujundlikult kui ka verbaalselt, saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi;
- 3) tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni pool tundi;
- 4) kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi ja viib alustatud tegevused lõpuni;
- 5) tegutseb uudes olukorras täiskasvanu juhiste järgi;
- 6) suhtub õppimisse positiivselt – tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada;
- 7) rühmitab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel;

8) kasutab materjali meelde jätmiseks kordamist.

Sotsiaalsed oskused (7a.)

- 1) püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses; soovib ja julgeb suhelda täiskasvanuga;
- 2) seab endale eesmärged, tegutseb sihipäraselt ja püüab alustatu lõpule viia;
- 3) hoolib teistest inimestest, osutab abi ja küsib seda vajadusel ka ise;
- 4) osaleb rühma reeglite kujundamisel;
- 5) oskab teistega arvestada ja teha koostööd; loob sõprussuhteid;
- 6) saab aru oma-võõras-ühine tähendusest;
- 7) käitub üldtunnustatud normide kohaselt ning on võimeline end analüüsima;
- 8) suudab keskenduda 30-35 minutit;
- 9) mõistab, et inimesed võivad olla erinevad, kontrollib oma emotsioone ja oskab arvestada teiste tunnetega; teeb vahet hea ja halva käitumise vahel;
- 10) võrdleb end eakaaslastega, arvestab nende arvamusi;
- 11) tahab minna kooli.

Enesekohased oskused (7a.)

- 1) suudab oma emotsioone kirjeldada ning tugevaid emotsioone, nt rõõmu, viha, sobival viisil väljendada;
- 2) kirjeldab enda häid omadusi ja oskusi;
- 3) oskab erinevates olukordades sobival viisil käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele;
- 4) algatab mängu ja tegevusi, kasutades erinevaid vahendeid heaperemehelikult ning tegevuse lõppedes koristab enda järelt.
- 5) on tegevustes iseseisev ja algatusvõimeline;
- 6) tunneb jalakäijale suunatud liiklusmärke;
- 7) teab, mis võib olla tervisele kasulik või kahjulik ning kuidas ohutult käituda;
- 8) kaardistab ümbritseva liikluskeskkonna;
- 9) saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused.

Mina ja keskkond (7a.)

- 1) kirjeldab oma kodu, perekonda ja peretraditsioone;
- 2) laps tutvustab ja kirjeldab iseennast, enda omadusi, huvisid jms;
- 3) nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid;
- 4) nimetab Eesti riiklikke sümboleid ja rahvatraditsioone;
- 5) mõistab, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused;
- 6) oskab eristada igapäevaelus tervisele kasulikku ja kahjulikku;
- 7) julgeb keelduda (ühis)tegevus(t)est, kui osalemine on ennast ja teisi kahjustav või ohtlik;
- 8) kirjeldab, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist;
- 9) järgib isikliku hügieeni nõudeid, sealhulgas hammaste hoidmist ja hooldamist;
- 10) suhtub ümbritsevasse keskkonda hoolivalt ning käitub seda säästvalt;
- 11) kirjeldab kodukoha loodust, tuntumaid taimi, seeni ja loomi;
- 12) kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, nädal, aastaring;

- 13) selgitab, miks on valgus, temperatuur, vesi, muld ning õhk taimedele, loomadele ja inimestele tähtsad;
- 14) selgitab ilmastikunähtuste sõltuvust aastaegadest, öö ja päeva vaheldumisest;
- 15) mõistab ja märkab enda ja teiste tegevuse mõju ja tagajärgi keskkonnale;
- 16) kirjeldab võimalikke ohte kodus, veekogul, liikluses jm;
- 17) teab, kuidas jalakäijana ohutult liigelda ning jalgrattaga lasteaia õuealal sõita.

Keel ja kõne (7a.)

- 1) tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel; arvestab kaassuhtleja ja suhtlemise paigaga;
- 2) saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida;
- 3) suudab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda;
- 4) jutustab pildi, kuuldu teksti või oma kogemuse alusel, annab edasi põhisisu ja olulised detailid, vahendab ka oma tundeid;
- 5) kasutab kõnes kõiki käände- ja pöördevorme ainsuses ja mitmuses; valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada;
- 6) kasutab kõneaktiivselt liitlauseid;
- 7) hääldab oma kõnes ja etteöeldud sõnade kordamisel õigesti kõiki emakeele häälikuid;
- 8) tunneb tähti ja veerib kokku 1–2-silbilisi sõnu, tunneb kirja pildis ära mõned sõnad;
- 9) teab peast emakeelseid luuletusi ja laule.

Matemaatika (7a.)

- 1) määrab esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotab esemeid kahe erineva tunnuse järgi;
- 2) võrdleb hulki, kasutades mõisteid rohkem, vähem, võrdselt;
- 3) teeb 12 piires loendamise teel kindlaks esemete arvu, teab arvude 1–12 järjestust ja tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada;
- 4) liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb märke +, -, =;
- 5) koostab kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesi;
- 6) järjestab kuni viit eset suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jm);
- 7) rühmitab esemeid asendi ning nähtusi ja tegevusi ajatunnuse järgi;
- 8) kirjeldab enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteerub ruumis, õuealal ja paberil;
- 9) oskab öelda kellaega täistundides;
- 10) nimetab nädalapäevi, kuid, aastaagu, teab oma sünnikuud ja -päeva;
- 11) mõõdab esemete pikkust kokkulepitud mõõduühikuga (samm, pulk, nööre vms);
- 12) eristab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid (euro, sent, meeter, liiter, kilogramm) ja teab, kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse;
- 13) leiab erinevate kujundite hulgast ringi, kolmnurga, ristküliku, ruudu ning kera ja kuubi, kirjeldab neid kujundeid.

Kunst (7a.)

- 1) leiab ümbritseva vaatlemisel erinevaid detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud viisil;
- 2) väljendab joonistades, maalides, voolides ja meisterdades meeleolusid ja fantaasiaid;

- 3) kasutab kunstitöö loomiseks erinevaid vahendeid; kujutab inimesi neile iseloomulike tunnuste kaudu;
- 4) keskendub alustatud tegevusele ja loob oma kunstitöö;
- 5) loob esemeid erinevaid tehnikaid ja materjale kasutades ning räägib nende otstarbest;
- 6) koostab ise või valib tööst lähtuvalt sobivad motiivid või vahendid eseme kaunistamiseks;
- 7) kirjeldab kunstiteoseid, nende värve ja meeleolu.

Muusika (7a.)

- 1) laulab ilmekalt loomuliku häälega ja vaba hingamisega;
- 2) laulab eakohaseid rahva- ja lastelaule nii rühmas/ansamblis kui ka üksi;
- 3) suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada;
- 4) eristab kuulmise järgi laulu ja pillimängu;
- 5) eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille;
- 6) mängib eakohastel rütmi- ja meloodiapillidel õpitud lauludele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge;
- 7) mängib lastepillidel ja oskab mängida ka pilliansamblis;
- 8) liigub vastavalt muusika meeleolule;
- 9) väljendab ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu.

Liikumine (7a.)

- 1) keskendub sihipäraseks kehaliseks tegevuseks;
- 2) peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutusreeglitest, valides sobivad paigad ja vahendid;
- 3) sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud, rütmilised;
- 4) sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid harjutusi;
- 5) säilitab tasakaalu paigal olles ja liikumisel;
- 6) kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt;
- 7) matkib täiskasvanut harjutuste sooritamisel;
- 8) sooritab üheaegselt kaaslasega rütmiliikumisi; liigub vastavalt enda tekitatud rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga;
- 9) kasutab liikumisel erinevaid vahendeid (lindid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne);
- 10) mängib sportlike elementidega mängu (korvpall, jalgpall jne);
- 11) peab kinni kokkulepitud mängureeglitest;
- 12) nimetab erinevaid spordialasid ja Eesti tuntumaid sportlasi.

7. LAPSE ARENGU ANALÜÜSIMISE JA HINDAMISE PÕHIMÕTTED NING KORRALDUS

Lapse analüüsimise eesmärk on koguda teavet lapse arengu kohta. Lapse arengu hindamine toimub igapäevases õppe- ja kasvatustegevuses. Lapse arengut on võimalik jälgida ja vaadelda ning analüüsida. Lapse arengu analüüsimiseks kasutatakse lapse arengu vanuselist vaatluslehti. Vaatluslehtede täitmine toimub õppeaasta jooksul

elektrooniliselt. Lapse arengu analüüsimisel lähtutakse lapse individuaalsest arengust ja lasteaia õppekavas toodud lapse ealise arengu eeldavatest pädevustest.

7.1. Lapse arengu analüüsimise ja hindamise põhimõtted

Lapse arengu hindamise aluseks on eeldatavad üldoskused ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade tulemused;

- lapse arengu kirjeldatakse lapsest lähtuvalt;
- lapse arengu kirjeldamisel, analüüsimisel ja hindamisel peetakse silmas lapse arengut tervikuna;
- hindamise meetodite valikul lähtutakse lapse individuaalsetest vajadustest ja arengutasemest;
- laste arengu hindamisprotsessi kaasatakse lapsevanemad;
- vaatlusi teostatakse igapäeva toimingutes, vabamängus kui ka õpetaja poolt suunatud tegevustes;
- lapse arengu analüüsimisel kasutatakse vaatlusmeetodit ja laste tööde analüüsi ning lisaks teisi meetodeid õpetajate valikul;
- mänguuskuse arengu analüüsimisel ja hindamisel vaadeldakse lapse mängu (vanuseline vaatlusleht) arengu kirjeldamisel, analüüsimisel ja hindamisel peetakse silmas lapse arengut tervikuna;
- lapse arengu hindamiseks ja toetamiseks viivad õpetajad vähemalt korra õppeaastas lastevanematega läbi arenguestluse ning annavad lapsevanemale tagasisidet lapse arengust ja õppimisest ning selgitavad lapsevanemate ootused lapse arengule.

7.2. Lapse arengumapp (kasvumapp)

Koostatakse täiskasvanu poolt ning kasutatakse lapse lasteaia viibimise perioodil.

7.2.1. Lapse arengumapi koostamise põhimõtted:

- informatsiooni kogumine lapse kohta;
- aitab märgata lapse eripärasid, tugevusi ja arendamist vajavaid valdkondi;
- on planeerimise ja hindamise vahend;
- on arenguestluse aluseks lapsevanemaga.

7.2.2. Lapse arengumapp sisaldab:

- lapse temaatiline kunstitöö (vähemalt 2 tk);
- tähelepanekuid lapse tegevuse kohta (vaatlused, küsitlused);
- hetke vaatluseleht erilisele lapsele;
- kasutusel olev individuaalse töö leht;
- koolimineva lapse rahulolu uuring;
- lapsevanemaga läbiviidud arenguestluse küsimustiku tulemused ja kokkuvõtte

7.3. Koolivalmiduse kaardi koostamise põhimõtted

Koolivalmiduskaart on dokument, milles kirjeldatakse laste, kes on saanud enne käimasoleva aasta 1. oktoobrit seitsmeaastaseks või kelle vanemad taotlevad

põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 7 lõike 5 alusel koolikohustuslikust east noorema lapse kooli õppima asumist või kellel on nõustamiskomisjoni soovitusel koolikohustus ühe õppeaasta võrra edasi lükatud põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 9 lõike 3 alusel, arengu tulemusi üldoskustes ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades lähtuvalt koolieelse lasteasutuse riiklikust õppekavast, tuues välja lapse tugevused ja arendamist vajavad küljed.

7.3.1. Koolivalmiduskaardile märgitakse lapse lasteasutuses viibitud ajaperiood.

7.3.2. Koolivalmiduskaardile kantud andmeid säilitatakse lasteasutus viis aastat.

7.3.3. Koolivalmiduskaardi allkirjastavad selle koostamisel osalenud isikud, sh õpetaja, tugispetsialist, vanem (eestkostja) ja lasteasutuse direktor või selleks volitatud isik.

7.3.4. Koolivalmiduse kaardile märgitakse lapse arengu tulemused üldoskustes ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades ning tuues välja lapse tugevused ja arendamist vajavad küljed.

7.3.5. Koolivalmiduse kaardi kaudu toimub lapsevanemale tagasiside andmine lapse arengu ja koolivalmiduse kohta. Koolivalmiduse kaart võimaldab jätkata koolis lapse arengu jälgimist, õpetuse individualiseerimist ja diferentseerimist ning vajadusel tugiteenuste osutamist.

7.3.6. Koolivalmiduse kaardi sisu arutatakse läbi eelnevalt koos lapsevanematega ning täidetakse hiljemalt 1.maiks.

7.3.7. Lapsevanemale edastatakse lapse koolivalmiduse kaart paberkandjal, teine koopia säilitatakse lasteasutuses.

8. ERIVAJADUSTEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

8.1. Erivajadusega laps

Erivajadusega laps on laps, kelle võimetest, tervise seisundist, keelelisest ja sotsiaalsest taustast ning isiksuse omadustest tingitud arenguvajaduste toetamiseks on vaja teha muudatusi ja kohandusi lapse arengu eeldatavates tulemustes, õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel või lapse kasvukeskkonnas (mängu- ja õppevahendid, ruumid, õppe- ja kasvatustegevused igapäevatoimingud suhtluskeel, sh viipekeeles või muudes alternatiivsed suhtlusvahendid, tugispetsialistid, lapse erivajaduse spetsiifikast tuleneva ettevalmistusega pedagoogid).

Erinevad arengulised erivajadused

- isiksuse omadustest tingitu häired (emotsionaal- ja käitumisraskused);
- psüühika- ja autismispektri häired;
- raske somaatiline haigus;
- andekus;
- erinev keeleline ja kultuuriline taust;
- puudest (keha-, kõne-, meele-, intellektipuudega) tingitud AEV

Lapse toetamise meeskond koordineerib erivajadustega laste probleemide lahendamist ja toetamist Maarjamõisa lasteaias kuuluvad meeskonda:

- tüflopädaagoogid (eripedagoogid);
- logopeed;

- rühmade õpetajad
- õpetaja abid;
- muusika- ja liikumisõpetajad;
- tervishoiutöötaja;
- juhtkonna esindaja;
- erivajadusega lapse vanem/vanemad.

Lapse individuaalsuse toetamise põhimõtted

- erivajaduse võimalikult varajane märkamine;
- lapse erivajaduste määramisel kohene tugiteenuste rakendamine;
- lapse erivajadusest lähtuvalt ergonoomilise õpikeskkonna loomine;
- lapse ja perekonna kaasamine arendus- ja õppetegevusse (nõustamine, juhendamine, arenguveestlused);
- spetsialistide kaasamine s.o. meeskonnatöö korraldamine.

Lapse arengut toetavad tingimused tagatakse kolmetasandiliselt:

I tasand: märkamine ja esialgne toetamine; varajane sekkumine (s.o arenguliste erivajadustega laste võimalikult varajane märkamine)

Õpetajate, õpetaja abide, muusika-, liikumisõpetajate suutlikkus märgata ja soovis toetada teistest erinevat last, individuaalne lähenemine ja töö diferentseerimine:

- erivajadusega lapse märkamine (mahajäämuse või andekuse õigeaegne avastamine);
- erivajaduse määratlemine (arutelu- millisel määral erineb lapse arengutase eakaaslaste arengutasemest; missugused on konkreetsetes rühmas võimalused ja õpetajate oskused laste erinevusi märgata ja arvestada; erivajaduse iseloomu väljaselgitamine (ajutine või püsiv);
- võimaluste leidmine (erivajaduse probleemi ennetamiseks);
- lapsevanema(-te) kaasamine probleemi lahendusse;
- arendustöö (esialgne toetamine).

II tasand: täpsustav vajaduste väljaselgitamine ja nõustamine (kui lapse arengutase erineb oluliselt teiste laste tasemest, toimuvad täiendavad uuringud – lapse käitumise korduv ja täpsem vaatlus erinevates tingimustes).

- täpsustava hindamise tulemuseks (õpetaja, logopeed, tüflopädaoloog või eripädaoloog) on arenguaspektide väljaselgitamine, mille osas konkreetse lapse arengutase erineb eakohasest, välja tuuakse lapse tugevad ja arendamist vajavad küljed;
- täpsustava hindamise kokkuvõttest lähtuvalt sõltuvad meeskonnaliikmete edasised tegevused (arendustöö jätkamine, täiendavate uuringute soovitamine ja teostamine, ettepanek nõustamiskomisjoni suunamiseks).

Kõne- ja keelearengu probleemidega lastega tegeleb lasteaia töötav logopeed, vajadusel alustab lapsevanema nõusolekul lapsega kõneravi.

III tasand: sekkumine e. sisulise tegevuse planeerimine ja läbiviimine

- jätkuv koostöö pere ja spetsialistidega (enne erispetsialistide kaasamist toimub täpsustav liseteabe kogumine konkreetse lapse kohta: lapse võimete ja oskuste uuring, käitumise vaatlus erinevates tingimustes, kasvukeskkonna kujundamine jne.)
- individualiseerimine
vajadusel individuaalne arenduskava (IAK) rakendamine; koolipikendussajale ja raskemate kahjustustega lastele, kes vajavad süsteemset, pikaajalist ja puudespetsiifilist sekkumist (IAK on dokument, mis määrab kindlaks arengulisi erivajadusi arvestava õpetuse, individuaalsed eesmärgid ja sisu, ajalise kestuse, õppematerjali kohandamise ja edasimineku hindamise; IAK koostavad rühma pedagoogid vajaduse korral õppeaasta algul koostöös logopeedi/eripedagoogi, muusika-, liikumisõpetaja ja teiste spetsialistide ning lapsevanemaga);
- raskemate juhtumite puhul kaasatakse erispetsialiste väljaspool lasteasutust (eriarst, psühholoog, sotsiaaltöötaja, psühholoog, eripedagoog jt.);
- vajadusel erivajadusega lapse suunamine nõustamiskomisjoni, kus konkretiseeritakse eriabi maht ning suunatakse vajadusel laps tema arengust lähtuvalt sobivasse rühma/erilasteaeda.

8.2. Andeka lapse toetamise põhimõtted

- laps suunatakse ise teavet otsima ja seda kaaslastega jagama;
- lapsed saavad õppeprotsessis keerulisemaid ja süvenemist nõudvaid ülesandeid.

8.3. Erineva keelelise ja kultuurilise taustaga lapse toetamise põhimõtted

- keeleõppega tegeldakse järjepidevalt, keeleõpe on mänguline;
- keeleõpe toimub erinevates tegevustes; keeleõppes kasutatakse erinevaid meeli ning näitlike vahendeid.

9. LASTEVANEMATEGA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

9.1. Lastevanematega suhtlemise põhimõtted

- toetada perekonda lapse kasvatamisel;
- aidata kaasa lapse arengule;
- aidata kaasa lapse isikupära kujundamisele;
- teavitada lastevanemaid lasteasutuses toimuvatest tegevustest;
- saada huvitavat informatsiooni;
- kaasata lastevanemaid lasteaias toimuvatest üritustest;
- päevakohase informatsiooni vahetamine.

9.2. Lastevanematega suhtlemise võimalused

- lapse tuleku ja lahkumise ajal individuaalsed vestlused;
- oluline info rühma teadete tahvlil;
- lastevanematega kohtumine kindlaksmääratud ajal;

- arenguestlused;
- avatud uste päevad rühmas ja lasteaias;
- lastevanemate nõustamine ja koolituste läbiviimine;
- lastevanemate osalemine lasteaia üritustel;
- lastevanemate koosolekud vähemalt sügisel ja kevadel (2 korda aastas);
- ürituste läbiviimisel

9.3. Lapsevanemaga arenguestluse läbiviimine

9.3.1. Arenguestluse läbiviimise põhimõtted

- lapsi jälgitakse igapäevatoimingutes, vabamängus, pedagoogi suunatud tegevuses;
- lapse arengu hindamise aluseks on eeldatavad üldoskused ja õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade tulemused;
- lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt;
- saavutada õppekavas sätestatud pädevused anda hinnang lasteaia õppekavas sätestatud pädevustele;
- tunnustatakse lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi.

9.3.2. Läbiviimise korraldamine

- arenguestlused viiakse läbi regulaarselt üks kord õppeaastas;
- arenguestlusest teatatakse lapsevanemale vähemalt kaks nädalat enne selle toimumist;
- arenguestlust viib läbi rühma õpetaja lapsevanema nõusolekul ja vajadusel võib kaasata direktorit, õppealajuhatajat, liikumis- ja muusikaõpetajat, logopeedi ja eripedagoogi;
- arenguestluste kokkuvõtte kinnitavad mõlema osapooled (õpetaja ja lapsevanema) allkirjaga;
- lapsevanemale antav tagasiside lapsest on positiivne, heatahtlik, tunnustades lapse püüdlust;
- saadud info on konfidentsiaalne.

9.3.3. Pedagoogiline koostöö lastevanematega toimub

- **nädalaplani kaudu**- rühma stendile on iga nädala esmaspäeval välja pandud lastevanematele tutvumiseks nädalaplaan, et toetada vanemaid lapse arendamisel ja õpetamisel;
- **infostendide kaudu**- lastevanematele edastatavat infot vahetatakse stendidel pidevalt ja juhitakse lastevanemate tähelepanu info muutumisele, info on lastevanemale soovitusliku iseloomuga;
- **lastevanemate koosolekute kaudu**- igal sügisel tutvustatakse lastevanematele õppeaasta põhimõtteid, eesmärke ja tegevuste kavandamise ja läbiviimise põhimõtteid; kevadel tehakse kokkuvõtted õppeaastast ja tutvustatakse lastevanematele;
- **rühma tegevuskava koostamise kaudu**- rühma tegevuskava koostamisel arvestatakse lastevanemate soovide ja ettepanekutega;

- **näituste kaudu** - iga rühm leiab õppeaasta alguses variandi, kuidas tutvustada lastevanematele lasteaia tegevaid töid; väliskoridoris toimub vähemalt 4 korda õppeaastas ekspositsioonide vahetus;
- **ürituste kaudu** - lastevanemate koosolekutest ja üritustest teavitatakse vanemaid kuulutusega või edastatakse kutsed, tagamaks lapsevanema huvi ja osalemine üritustel, ürituse kavandamisel ja läbiviimisel mõeldakse lapsevanema aktiivse osaluse ja rolli üle; väärtustatakse iga rühma panust ühisürituste korraldamisel;
- **igapäevatöösse kaasamise kaudu**- võimaldatakse lastevanematel osaleda igapäevatöös, asendades näit. ülemajalisel koolitusel olevaid õpetajaid või õpetaja abisid;
- **lastevanemate nõustamise kaudu**- organiseeritakse lastevanemate soovil lühikoolitusi neid huvitavatel teemadel.

10. ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

Tartu Maarjamõisa Lasteaia õppekava on dokument, mis on pidevas arenemisprotsessis ja seda täiendatakse sisehindamise tulemustest lähtuvalt. Õppekava vaadatakse üle pedagoogilises nõukogus üks kord õppeaastas. Õppekava parandus- ja muudatustepepanekuid võivad esitada kõik pedagoogilise nõukogu ja hoolekogu liikmed. Hoolekogule ja pedagoogilisele nõukogule tutvustatakse õppekavasse kavandatavaid muudatusi.

Õppekava kinnitab direktor pedagoogilise nõukogu ettepanekul. Õppekava uuendatakse ja täiendatakse seoses:

- muudatustega koolieelse riiklikus õppekavas;
- vajadusel teha muudatusi lasteaia õppekorralduses;
- linnavalitsuse ettekirjutustega.